EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

EUROPSKI SUD ZA LJUDSKA PRAVA

PRVI ODJEL SUDA

ODLUKA

Zahtjev br. 16440/21
Anđa ARULA i Jadranka BJEDOV
protiv Hrvatske

Europski sud za ljudska prava (Prvi odjel), zasjedajući 18. rujna 2025. godine u odboru u sastavu:

Erik Wennerström, *predsjednik*,
Davor Derenčinović,
Alain Chablais, *suci*,
i Liv Tigerstedt, *zamjenica tajnika odjela*,

uzimajući u obzir:

zahtjev (br. 16440/21) protiv Republike Hrvatske koji su dvije hrvatske državljanke gđa Anđa Arula i gđa Jadranka Bjedov („podnositeljice zahtjeva"), koje su rođene 1970. odnosno 1964. godine, žive u Beogradu i koje je zastupala gđa S. Čanković, odvjetnica u Zagrebu, podnijele Sudu na temelju članka 34. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda („Konvencija") dana 17. ožujka 2021.,

odluku da se Vladu Republike Hrvatske („Vlada"), koju je zastupala njezina zastupnica, gđa Š. Stažnik, obavijesti o prigovorima na temelju članaka 2., 13. i 14. Konvencije o istrazi smrtnog stradavanja oca podnositeljica, a da se ostatak zahtjeva proglasi nedopuštenim,

očitovanja stranaka,

nakon vijećanja odlučuje kako slijedi:

PREDMET SPORA

1. Zahtjev se odnosi na navodno neučinkovitu istragu smrtnog stradavanja oca podnositeljica zahtjeva koje se dogodilo u kolovozu 1995.

A. Pozadina predmeta

2. Tijekom 1991. i 1992. godine srpske paravojne postrojbe preuzele su kontrolu nad otprilike trećinom hrvatskog državnog područja i proglasile „Srpsku autonomnu oblast Krajinu”. Početkom kolovoza 1995. godine hrvatske su vlasti najavile da namjeravaju provesti vojnu akciju s ciljem vraćanja kontrole nad Krajinom. Operacija je nazvana „Oluja”, a odvijala se od 4. do 7. kolovoza 1995.

3. Hrvatske vlasti vratile su kontrolu nad gradom Kninom i obližnjim selom Golubićem 5. kolovoza 1995.

4. Dana 5. studenoga 1997. Hrvatska je ratificirala Konvenciju.

B. Istraga

5. Otac podnositeljica zahtjeva (osoba srpske nacionalnosti) smrtno je stradao 6. kolovoza 1995. blizu svoje kuće u Golubiću. Dana 8. kolovoza 1995. Policijska uprava zadarsko-kninska sastavila je popis tijela pronađenih prethodnog dana, među kojima je bilo i tijelo oca podnositeljica. Pokopan je na groblju u Kninu.

6. Godine 2005. obavljena je obdukcija i utvrđeno je da je otac podnositeljica preminuo od prostrijelne rane glave.

7. Godine 2016. Županijsko državno odvjetništvo u Šibeniku započelo je istragu smrtnog stradavanja oca podnositeljica zahtjeva, kao i stradavanja drugih osoba srpske nacionalnosti u kolovozu 1995. na području Knina.

8. Godine 2020. istraga je ustupljena Županijskom državnom odvjetništvu u Splitu.

9. Istraga je u tijeku, a nadležna tijela su posebice ispitala zapovjednike 4. i 7. hrvatske gardijske brigade, koje su bile raspoređene u Golubiću i Kninu tijekom operacije „Oluja”.

C. Parnični postupak protiv države

10. Godine 2007. podnositeljice zahtjeva podnijele su tužbu za naknadu štete protiv države ustvrdivši da su njihova oca ubili pripadnici hrvatskih oružanih snaga, za što je država odgovorna na temelju Zakona o odgovornosti Republike Hrvatske za štetu koju su uzrokovali pripadnici hrvatskih oružanih i redarstvenih snaga za vrijeme Domovinskog rata (mjerodavne odredbe izložene su u predmetu *Bursać i drugi protiv Hrvatske*, br. 78836/16, stavak 32., 28. travnja 2022.).

11. Domaći sudovi, uključujući Vrhovni sud, odbili su tužbeni zahtjev utvrdivši da je podnesen nakon što je nastupila zastara potraživanja.

12. U ustavnoj tužbi koju je u svibnju 2019. njihov odvjetnik podnio protiv presude Vrhovnog suda podnositeljice zahtjeva prigovorile su na temelju članka 6. Konvencije zbog primjene zastarnog roka na njihov tužbeni

zahtjev. Uputile su i na postupovnu obvezu države na temelju članka 2. Konvencije da učinkovito istraži smrtna stradavanja te su navele da je smrtno stradavanje njihova oca aktiviralo tu postupovnu obvezu. Međutim, nisu navele da je došlo do povrede te postupovne obveze, već su prigovorile da je smrtno stradavanje njihova oca dovelo do povrede članka 2. Konvencije.

13. Dana 30. rujna 2020. Ustavni sud odbacio je ustavnu tužbu podnositeljica zahtjeva kao neosnovanu, utvrdivši da odluke građanskih sudova nisu bile proizvoljne. Nije se izjasnio o mogućoj povredi članka 2. Konvencije. To je rješenje dostavljeno punomoćniku podnositeljica 15. listopada 2020.

D. Prigovori pred Sudom

14. Podnositeljice zahtjeva prigovorile su da domaća tijela nisu provela učinkovitu istragu smrtnog stradavanja njihova oca, u suprotnosti s člancima 2., 13. i 14. Konvencije.

15. U dodatnom podnesku Sudu od 24. kolovoza 2023. prigovorile su i zbog povreda članka 6. Konvencije i članka 1. Protokola br. 1, a da nisu navele na čemu temelje svoje prigovore

OCJENA SUDA

A. Navodna povreda članaka 2., 13. i 14. Konvencije

16. Sud će, kao gospodar pravne karakterizacije činjenica predmeta, ispitati prigovor o propustu domaćih tijela da provedu učinkovitu istragu smrtnog stradavanja oca podnositeljica zahtjeva samo na temelju postupovnog aspekta članka 2. Konvencije (usporedi *M. i drugi protiv Hrvatske*, br. 50175/12, stavak 52., 2. svibnja 2017., i *Zdjelar i drugi protiv Hrvatske*, br. 80960/12, stavak 51., 6. srpnja 2017.).

17. Vlada je prigovorila, među ostalim, da podnositeljice zahtjeva nisu iscrpile domaća pravna sredstva jer su prigovor prvi put iznijele pred Sudom. Pozivajući se na predmete *Marić protiv Hrvatske* ((odl.), br. 37333/17, 10. studenoga 2020.) i *Pjevač i drugi protiv Hrvatske* ((odl.) [Odbor], br. 31646/17 i 3207/19, 22. veljače 2022.), tvrdila je da su, s obzirom na to da je istraga smrtnog stradavanja njihova oca još uvijek u tijeku, podnositeljice trebale podnijeti još jednu ustavnu tužbu i prigovoriti neučinkovitosti istrage.

18. Podnositeljice zahtjeva nisu se očitovale o tom prigovoru.

19. Sud primjećuje da su podnositeljice zahtjeva 2019. podnijele ustavnu tužbu protiv odluka domaćih sudova donesenih u parničnom postupku za naknadu štete koji su pokrenule protiv države u vezi sa smrtnim stradavanjem svojeg oca (vidi stavak 12. ove odluke). Tada je ustavna tužba već bila postala djelotvorno domaće pravno sredstvo za prigovore o neučinkovitim

istragama na temelju članaka 2. i 3. Konvencije (vidi *Kušić i drugi protiv Hrvatske* (odl.), br. 71667/17, stavci 93. i 99., 10. prosinca 2019.).

20. Međutim, iako su u svojoj ustavnoj tužbi podnositeljice uputile na postupovnu obvezu države na temelju članka 2. Konvencije da učinkovito istraži smrtna stradavanja i navele da je smrtno stradavanje njihova oca aktiviralo tu postupovnu obvezu, nisu navele da je došlo do povrede te postupovne obveze, već su samo prigovorile da je stradavanje samo po sebi dovelo do povrede članka 2. Konvencije. Drugim riječima, navele su samo da je došlo do povrede materijalnog aspekta članka 2., što je prigovor koji nisu istaknule pred Sudom i koji bi u svakom slučaju bio izvan vremenske nadležnosti Suda, jer se smrtno stradavanje dogodilo 1995., a Hrvatska je Konvenciju ratificirala 1997. (usporedi, za činjenične okolnosti, *J. i drugi protiv Hrvatske* (odl.) [Odbor], br. 32343/16 i 750/17, stavak 28., 26. svibnja 2020.).

21. S tim u vezi, Sud ponavlja da sama činjenica da je podnositelj iznio svoj predmet pred nadležni sud ne znači sama po sebi da su ispunjeni zahtjevi iz članka 35. stavka 1. Konvencije jer čak ni u pravosudnim sustavima u kojima domaći sudovi imaju mogućnost, ili čak obvezu, ispitati predmet po službenoj dužnosti, podnositelji nisu oslobođeni obveze isticanja prigovora pred tim sudovima prije nego što ga potom iznesu pred Sudom. Stoga, da bi domaća pravna sredstva bila pravilno iscrpljena, nije dovoljno da povreda Konvencije „proizlazi" iz činjenica predmeta ili podnesaka podnositelja. Umjesto toga, podnositelj mora stvarno iznijeti prigovor o tome (izričito ili u biti) na način koji ne ostavlja sumnju da je prigovor, koji je kasnije podnesen Sudu, stvarno bio istaknut na domaćoj razini (vidi *Peacock protiv Ujedinjenog Kraljevstva* (odl.), br. 52335/12, stavak 38., 5. siječnja 2016., i *Hernadi protiv Hrvatske* (odl.), br. 29998/15, stavak 92., 3. rujna 2019.).

22. U skladu s tim, Sud prihvaća prigovor Vlade i odbacuje prigovor podnositeljica o neučinkovitoj istrazi na temelju članka 35. stavaka 1. i 4. Konvencije zbog neiscrpljivanja domaćih pravnih sredstava.

23. Kao zapažanje, Sud primjećuje da podnositeljice zahtjeva mogu podnijeti novu ustavnu tužbu i iznijeti pravilan prigovor na temelju postupovnog aspekta članka 2. Konvencije jer istraga smrtnog stradavanja njihova oca traje od 2016. (vidi stavak 9. ove odluke). Tada bi Ustavni sud, u skladu s primarnom odgovornošću visokih ugovornih stranaka da osiguraju prava i slobode definirane u Konvenciji i njezinim protokolima (vidi preambulu Konvencije), trebao ispitati taj prigovor u skladu s relevantnim kriterijima koje je utvrdio Sud (sažetim, primjerice, u predmetu *Mustafa Tunç i Fecire Tunç protiv Turske* [VV], br. 24014/05, stavci 172. – 181., 14. travnja 2015.; posebice bi provjerio jesu li domaće vlasti istinski pokušale temeljito ispitati stvar, utvrditi činjenice i, ako je potrebno, odgovorne osobe privesti pravdi).

24. Sud primjećuje i da prema nacionalnom pravu bliski srodnici žrtve mogu tražiti informacije o napretku istrage te dopuštenje za uvid u spis (vidi

Ćosić protiv Hrvatske (odl.) [Odbor], br. 68879/14, stavak 22., 14. ožujka 2017.).

B. Navodne povrede članka 6. Konvencije i članka 1. Protokola br. 1 uz Konvenciju

25. Sud ponavlja da, iako ništa ne sprječava podnositelja zahtjeva da iznese novi prigovor tijekom postupka pred Sudom, taj prigovor, kao i svaki drugi, mora biti u skladu s uvjetima dopuštenosti (vidi *Radomilja i drugi protiv Hrvatske* [VV], br. 37685/10 i 22768/12, stavak 135., 20. ožujka 2018.).

26. Sud u tom smislu primjećuje da su podnositeljice zahtjeva prvi put prigovorile zbog povreda članka 6. Konvencije i članka 1. Protokola br. 1 u podnesku od 24. kolovoza 2023. (vidi stavak 15. ove odluke), odnosno više od šest mjeseci[1] nakon što je okončan domaći postupak u njihovu predmetu (vidi stavak 13. ove odluke).

27. Slijedi da su ti prigovori podneseni nepravovremeno te se moraju odbaciti u skladu s člankom 35. stavcima 1. i 4. Konvencije.

Iz tih razloga Sud jednoglasno

proglašava zahtjev nedopuštenim.

Sastavljeno na engleskom jeziku i otpravljeno u pisanom obliku dana 9. listopada 2025.

Liv Tigerstedt zamjenica tajnika	Erik Wennerström predsjednik

Prevela prevoditeljska agencija Alkemist

[1] Protokolom br. 15 uz Konvenciju rok predviđen člankom 35. stavkom 1. Konvencije skraćen je na četiri mjeseca od donošenja konačne domaće odluke. Međutim, u ovom predmetu i dalje se primjenjuje rok od šest mjeseci, uz napomenu da je konačna domaća odluka donesena prije 1. veljače 2022., datuma stupanja na snagu novog pravila (u skladu s člankom 8. stavkom 3. Protokola br. 15 uz Konvenciju).